

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 35.

V Ljubljani, petek 12. februarja 1926.

Leto I.

Okrožne konference.

V nedeljo, 14. t. m., dopoldne, se bodo vršile v Ptuj, Celju, Kamniku, Mariboru in Prevaljah že naznanjene okrožne konference. V ostalih krajih se bodo te konference vršile na željo zaupnikov v nedeljo 21. t. m.

Vsem sodrugom toplo priporočamo, da se udeležijo teh konferenc v polnem številu. Nujno potrebno je, da strnemo vse moči, da konsolidiramo organizacijsko in idejno naše gibanje. Sedanje mnogo obetajoče probujenje in dviganje delavske razredne zavesti in sile je treba utemeljiti. Naše organizacije morajo postati zavestni in nepremagljivi kadri, ki bodo mogli še nadalje vo-

diiti uspešno borbo za delavske pravice. Delavska eksistenca je ogrožena, brezposelnost se širi, plače se krčijo, socialno politične dajatve so v nevarnosti. Le številno močne in izvežbane organizacije bodo mogle uspešno voditi težko borbo za delavsko življenje in pravice. Poleg močnih organizacij pa nam je treba tudi diska — tega najučinkovitejšega orožja v javnih borbah. Zato bo treba na teh konferencah tudi pripraviti vse potrebno za razširjenje našega lista. To so najnujnejše naloge nedeljskih konferenc. Zato na delo, da bo uspeh popoln!

Kriza.

Po razgovoru med Pašičem in Radičem izgleda, da hočejo za kratek čas potlačiti vsako govorjenje in tarnanje o vladni krizi.

Kljub temu pa vprašanje kriz ni odstavljeno z dnevnega reda in vladne krize ne bo odstranil niti dogovor, ki sta ga sklenila Pašič in Radič.

Država bo preživljala opasne in upropaščajoče krize dotlej, dokler se ne bo v temelju izpremenil državni in gospodarski sistem.

V tej državi vlada pravzaprav belgrajska oligarhija, ki jo podpirajo državni eksploatirji iz vseh pokrajin. Ta oligarhija izrablja svojo moč izključno v svojo korist, ne ozira se na interes in potrebe celote in zahteve posameznih pokrajin.

Za bivšo Srbijo neugodno rešeno vprašanje reparacij povzroča, da morajo vse pokrajine, ki so v sestavi današnje države prekomerno prispevati k upostavitvi srbijanskega gospodarstva. Da, še več. Srbska buržuazija smatra, da so vse pokrajine podarjene Srbiji zato, da jih buržuazija skubi in striže, ne ozira se na to, če bo pri tem zadela gospodarska katastrofa te pokrajine.

Kar je dobila Srbija še vedno premalo na reparacijah, na vojni odškodnini, to morajo nadoknaditi ostale pokrajine v državi.

Tak mentalitet zastopajo in zagovarjajo radikali. Odtod tudi njihov porast in le na tem programu sloni moč radikalne stranke.

Kako pa so se napram temu programu opredelile meščanske stranke, ki predstavljajo meščanski razred v prečanskih pokrajinah? Dokler so radičevci nesmiselno in v svojo brezmejno lastno škodo bojkotirali belgrajski parlament, so vse prečanske meščanske stranke brez izjeme usmerjale svojo politično taktiko le v eno smer: kako dobiti kotička v vladi poleg radikalov.

Ko pa so sedeli enkrat samostojni demokrati, drugič zopet klerikalei in muslimani v radikalni vladi, se pravce radikalne politike ni miti za las izpremenil, le tema strankama so natipili odgovornost za sicer srbsko, ne za državno politiko.

Prečanske meščanske stranke, ki pa so bile v opoziciji, so smatrale, da morajo olajšati radikalom delo in uglati nezavirano razvijanje njihovih pretenzij s tem, da upropastijo prečansko stranko, ki je bila trenutno v vladi, pa pripomorejo radikalom do absolutnega vpliva in absolutne moči.

Prečanske meščanske stranke so bile radikalnim vladam za pripravo,

vladala pa je radikalna stranka po svojem receptu in svojem kopitu. Kako smešno! Pribečević je predstavljaj učitelj, preganjal po Zagrebu Radiča, se pretepal za varljivo nacionalistično misel, konsolidiral državo, radikali pa so — dosledni gori označenemu programu pljačkali prečanske pokrajine.

In, kako izgleda danes?

Sedaj tvorijo vladno koalicijo radikali in radičevci. Samostojni demokratje polagajo vso važnost na to, da upropastijo Radiča. Ne pa da upropastijo radikalni režim. In današnji režim je — radikalski, ne radičevski.

Kdor bo mirno presojal, bo moral priznati: sporazuma med srbskim in prečanskim interesom ni in ga dotlej ne bo, dokler bodo mogli radikali obvladati parlament. Dokler bodo radikali to zmogli in dokler ne bo v vrstah radikalov prišlo do razcepa, v državni politični strukturi pa do povsem novih tvorbo, dotlej bodo radikali priznavali in dajali posameznim strankam le večjih ali manjših koncesij, ki bodo pa tem manjše in neznatnejše. Čim več bo strank, ki se bodo ponujale v vlado.

Take orijentacije še niso našle meščanske prečanske stranke. Dajo se pitati z nacionalizmom, domovinsko ljubeznijo in požrtvovalnostjo, tepejo se za smešnimi fantomi, radikalni režim pa brezmejno izkorišča v svojo korist vse pokrajine.

Zato bi pričakovali, da bodo predvsem takozvane državotvorne stranke podpirale Radiča v vladi, da upropastijo državni kvarni radikalno-strankarski režim. Mesto tega pa iščejo vse stranke le prilike, kako bi našle kotička v radikalni misti. In, ko je Korošec podčrtal istovetnost z radičevimi političnimi smernicami, je našel kot slepa kura zrno v pesku.

ŠPANSKEGA DIKTATORJA POZDRAVLJAJO Z BOMBO.

London, 12. febr. Na vlaku, s katerim se je vozil minuli teden španski diktator general Primo de Rivera je v bližini Barcelone razpočila bomba.

NEMŠKI UČENJAKI SE NE UDELEŽE KONGRESA ETIKOV V RIMU.

Berlin, 12. febr. V Rimu se ima vršiti kongres za pravno vzgojo. Povabljeni znanstveniki iz Nemčije so z ozirom na Mussolinijev nastop odpovedali svojo udeležbo na kongresu. Enako opuste obisk v Italijo tudi razni umetniki, ki so nameravali potovati letos v Italijo.

Radičeve muke in Pašičeve stiske.

Belgrad, 12. febr. Pašič je zahteval, da se mora Radič v parlamentu opravičiti, da mora preklicati svoje izjave po shodih sploh, da se mora samemu sebi izneveriti. To je pa Radiču težko. Zato je na seji skupščine podal izjavo, ki ni nobenega pomirila. Nasprotno. Med tem ko je dosedaj napadal najraje tuje države, si je topot izposodil papeškega nuncija. Pa to se bo že uredilo. Glavno je, da je Radič v svojem govoru demantiral vse po vrsti, to pa na tako ponižen in klečeplazen način, da mu nihče ne verjame. S to Radičovo izjavo ni spor med radikali in radičevci še poravnal. Le Pašič skuša na ta način trenutno odgoditi krizo. Sedanja vlada ne bo dolgo trajala.

Belgrad, 12. februarja. Proračunska debata je včeraj izostala, ker so bile a dnevnem redu interpelacije. Plenarna seja se je pričela ob poldvanajstih in je kot glavno točko obravnavala interpelacijo muslimanskega parlamentarnega kluba glede razdelitve občinskih pašnikov v Bosni in Hercegovini med siromašne kmete. Po tej interpelaciji se je razvila živahna debata o agrarni reformi. Minister Pavle Radič je zagovarjal agrarno politiko vlade in posebno omenjal, kako skrbi za dobrovoljce. Odgovarjal mu je muslimanski poslanec Kapetanović.

Seja se je nadaljevala popoldne ob sedemnajstih. Državni podtajnik dr. Andrić je nastopal napram poslancem dr. Palečku, Kujundžiću in

Puzoreu, ki so kritizirali delo vlade. Radič je bil neprestano razburjen. Ko je govoril dr. Paleček, mu je Radič zaklical: »Vi ste eksponent svoje mišerije!«, katere neresnosti se je smejala vsa zbornica. Dr. Paleček mu je odgovoril ostro, a dostojno. Nato je ugotovil, da se proti hišnim posestnikom postopa strože, nego proti veleposestnikom. Končno je zahteval, naj se zakon o agrarni reformi razširi tudi na ogromne gozdne komplekse in naj se stvari zakon v reviziji segregacij.

Za njim je povsem konfužno govoril Radič, ki je najprej napadal dr. Palečka, nato pa očital vladi, v kateri sedi sam, da nima »programa«. Takoj nato se je okrenil in govoril, da je današnja vlada seljaška in da vodi kmetško politiko. Obenem je razložil skupščini, zakaj je potoval v Dalmacijo.

Po njegovem govoru in ko je bila interpelacijska debata zaključena, je Mustafa beg Kapetanović predlagal nastopno resolucijo.

Narodna skupščina zahteva od vlade, da v najkrajšem času izdela zakon o izločitvi občinskih pašnikov in da do tega časa razdeli državna zemljišča med siromašne ljudi. Obenem naj se dosedanja razdelitev pašnikov podvrže ponovnemu pregledu. Vladna večina je to resolucijo odklonila. Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja se bo vršila v soboto in bo zopet nadaljevala proračunsko debato.

Neizogibna vladna kriza v Franciji.

Pariz, 12. febr. Socijalistično radikalni poslanec Montigny napoveduje v „Petit Bleu“, da utegne Briandova vlada že v osmih dneh odstopiti. Vzrok krize je proračunska debata. Socijalisti ostanejo v debati ne ozirajo se na druge stranke, ki so needine, intransigentni. Stavili bodo v svrhu dosege ravnotežja v proračunu

svoj poseben predlog, ki ga predlože senatu. Opozicijske stranke vobče kakor tudi socijalisti ne žele padca Brianda, pač pa so za pomirjevalno politiko, ker bi sicer ob padcu Brianda v sedanjem položaju nastala težka kriza v parlamentarnem delovanju zbornice.

Mala antanta in Madžarska.

Belgrad, 12. febr. Po konferenci v Bukarešti je zunanji minister dr. Ninčić podal nastopne izjave: Madžarski narod naj počne v svoji državi kar se mu ljubi. Naj proglašijo republiko ali monarhijo, to nas ne briga, ker se ne vmešavamo v notranje zadeve Madžarske. Toda po obstoječih narodnih pogodbah ji je zabranjeno klicati na prestol Habsburgovce.

Dalje je izjavil dr. Ninčić, da sedanja ponarejevalna afra na

Mažarskem ni prva. Že l. 1922 so Madžari ponarejali naše dinarske bankovce. Ko je jugoslovanska vlada zahtevala njih izročitev, jih madžarske oblasti niso hoteli izročiti. Zato je minister dr. Ninčić mnenja, da madžarske oblasti tudi v zadnji ponarejevalni aferi, ali ne bodo mogli, ali ne bodo hoteli nastopiti zoper zločince, ker so pač kompromitirani najvišji državni funkcionarji.

SPLOŠNA STAVKA V ALZACIJI-LORENI.

Pariz, 12. febr. Akcijski odbor alzaško-lotarinskih železničarjev je sklenil v sredo ponoči splošno stavko. Kdaj stopijo železničarji v stavko, še ni sklenjeno.

ČEHOSLOVAŠKA IN PRIZNANJE RUSIJE.

Praga, 12. febr. Češkoslovaška se že dalje časa pogaja z Rusijo glede priznanja sovjetske vlade. Te dni so pa pričele krožiti vesti, da so pogajanja prekinjena. Resnica pa je, da je Češkoslovaška de iure priznala Rusijo že minuli petek ter gre sedaj le za formalne dogovore, ki jih smatra Češkoslovaška za važne. Rusija zahteva namreč priznanje brez pridržkov, dočim zahteva Češkoslovaška

nekatero pridržke za politične in gospodarske odnose med obema državama.

MUSSOLINIJEVA POLITIČNA IGRA.

Berlin, 12. febr. V letu 1923 je bilo v Nemčiji silno razburjenje proti zasedbi Porenja po Fracozih. Nemški nacionalisti so takrat pripravili zasedbi Porenja po Francozih. Nemčiji in Mussolini je bil tisti, kakor poroča „Tag“, ki je poslal parlamentarce k zvezi nemških nacionalistov in jim v slučaju revolucije obljubil tudi pomoč proti Franciji s tem, da bi jim oskrbel orožje. Mussolini je mislil takrat najbrže na zvezo z Anglijo, Italijo, Španijo in Nemčijo proti Franciji, kateri se je pa v zadnjem času izneveril, ker išče zaslombe v Angliji in Ameriki.

Mussolini — demagog.

Mussolini je v rimski zbornici govoril, ker se je pojavil v Nemčiji bojkot proti Italiji zaradi preganjanja tirolskih Nemcev, ki jih je ukupirala Italija po vojni. Iz lastnih izkušenj vemo, da Mussolini ne spoštuje narodnih manjšin, zaradi tega se ne čudimo, če je samozvestnim Nemcem zavrela kri, ko je Mussolini grozil z bojkotom, represalijami in vojno, da ostraši Nemčijo in Avstrijo pred nadaljevanjem bojkotnega gibanja.

Politika Mussolinijeva je terorizem, zgrajen na šovinizmu, torej na jako trhljih nogah. Že doma vodi boj ves čas svojega vladanja v tem znamenju proti vsakršnemu svobodnemu pokretu. Sedaj pa je reagiral na izjave barbarskega ministrskega predsednika Helda, ki je grajal Mussolinijevo ravnanje z Nemci v italijanski Tirolski, zaradi česar ga je v svojem govoru v tork posvaril tudi nemški kancelar dr. Stresemann, ki je v lepem govoru zavračal neokusne izpade Mussolinija.

Nastop Mussolinija je značilen ne le po svoji kakovosti vojnega hujskača, marveč tudi z vidikov politične morale zakrknjenih buržujev in z vidika na notranjo in zunanjo politiko Italije.

V Italiji narod z Mussolinijevo politiko ni zadovoljen. Ne le opozicijske stranke, marveč tudi v fašistovskih vrstah ima mož mnogo nasprotnikov, ki povzročajo v fašizmu nedisciplino in demoralizacijo. To ve in čuti Mussolini in nedvomno je imel njegov nastop, namen iznova podžgati nacionalni šovinizem ter s tem utrditi fašistovski režim.

Poleg tega pa smatra Mussolini, da kričanje v Italiji dela reklamo za državo v inozemstvu. Italija sama na sebi ni država posebne bodočnosti. Zaraditega se rada naslanja na močne kapitalistične države, zlasti Anglijo, ki potrebuje svojega žandarja v Sredozemskem morju, da ji pomaga čuvati po obmorskih državcih angleške interese. Italija uvideva ta položaj, ker se Evropa odvraca od Anglije, zato pa meni, da jo bo ščitila Anglija tembolj v svojem lastnem interesu. Govorili so o tajnih odnošajih med Anglijo in Italijo že tudi v angleški spodnji zbornici, kjer je sicer Baldwin tajil kakršenkoli dogovor, vendar pa iz Mussolinijevega nastopa kakor tudi iz konstelacije evropskih in ameriških velevlasti razvidimo, da Mussolini upa, da ga reši pred bližnjo politično katastrofo v pozni angleške oprede.

Nastop Mussolinija je torej diplomatsko-demagoški. S svojo neobzirno surovostjo v obliki groženj vpliva na boljše razpoloženje v svoji šovinistični okolici na eni strani, na drugi strani pa ponuja svojo oboroženo silo Angliji, češ, z vsem evropskim svetom sem se skregal samo iz ljubezni do tebe, ljuba Anglija.

Torej sluga sem jaz in moj fašistovski narod.

Sistema, realne politične zdrave vzgoje pa v Mussolinijevem političnem

konceptu ni, zaraditega tudi ne more roditi trajnih sadov niti v trajnejšo korist sedanjega italijanskega režima.

Vohunstvo in provokatorstvo med delavstvom.

V današnji kapitalistični človeški družbi se dramijo povsod tlačeni sloji, t. j. delovno ljudstvo. Vse tiste, ki budijo in dramijo delovno ljudstvo, pa smatrajo privilegirani sloji za svoje sovražnike. Iz solidarnosti izkoriščevalcev, kapitalističnih oderuhov pa izvira strupeni boj proti izkoriščani delavski masi. Privilegirani sloji in njih privrženci, ki verjamejo, da ima človek pravico izkoriščati drugega človeka, niso izjema v tem oziru. Zatiiranje delavskih strokovnih organizacij, razbijanje stavk z nasilnimi sredstvi, blatenje in obrekovanje delavskih borcev v sprednjih vrstah socialistične stranke, t. j. delavske politične organizacije, razdiranje vsake prave delavske organizacije, je najboljši dokaz, da so v Evropi in Ameriki delavcem sovražne sile v boju edine, da le odvzamejo delavcem pridobitve, ki so jih priborili v desetletnih bojih.

Oznanjevalcem resnice ni poslano z rožicami. Vsak, ki se bojuje za pravice delovnega ljudstva, mora pretrpeti vsakovrstne šikane in izpostavljen je vsem zaščitnikom in malikom kapitalizma za tarčo njihovih podlih obrekovanj in laži. V Evropi plačuje vlada vohune in drugo sodrigo, ki razdira delavske organizacije, troši med organizirane delavce neslogo, obrekuje prave delavske borce. Naloga teh plačanih agentov in provokaterjev je razredčiti vrste pravih delavskih organizacij in spravljati odkritosrčne borce delavstva v zapor.

V Ameriki je drugače. Tam vlada ne plačuje take vrste ogleduhov in provokaterjev. Tu obstajajo razne kapitalistične organizacije, ki skrbijo, da vohuni in provokaterji med delavstvom ne izginejo. V Ameriki imajo privatne detektivske agencije, ki zaposlujejo vohune in provokaterje. Tem vohunom in provokaterjem dajo natančna navodila, kako morajo nastopiti, da uničijo delavske organizacije, zanetijo med nje razdor, in z lažmi in podlim obrekovanjem oblatijo značaje borcev v prvih vrstah politično, strokovno in gospodarsko organiziranega delavstva. Ti vohuni in provokaterji včasih svetujejo delavcem, da naj se poslužijo nasilnih sredstev v dosegu svojih ciljev. Prave borce, ki s vso svojo tovariško pred takimi sredstvi, ki ne morejo voditi drugam kot do katastrofe za delavske organizacije, pa obrekujejo, da so »žolti« strahotepci, hlapeci buržuazije in kapitalizma. Ako delavstvo posluša te najete »odrešenike«, je delavska organizacija kmalu uničena. O takih vohunih in provokaterjih nihče ne ve, kdo so in od kje prihajajo, ampak vsi imajo eno skupno lastnost. Delavstvu se lažejo, da so bili v nekem oddaljenem kraju »delavski vodje«, ali da so bili v stoterih bitkah za pravice delavstva.

Ponekod delajo delavski vohuni v tovarnah, rudnikih, transportnih podjetjih ali pri plavžih itd. Ob času stavke se te vrste vohuni oblačijo tudi v najradikalnejši plašč in svetujejo delavcem, naj se poslužijo sile. Ti vohuni se obnašajo tako, kakor da hočejo v minuti potopiti vse kapitaliste z buržuazijo vred v žlici vode. Ako so delavci neprevidni in jim nasedejo na njih besede, tedaj ti vohuni kasneje pri obravnavah nastopijo kot državne priče proti delavcem.

Naloga takih agentov je tudi, da z radikalnimi frazami zavedejo delavsko organizacijo na napačno pot, da so njeni člani izročeni preganjanju in trpljenju. To skušajo doseči z najbolj ogabnimi frazami in demagogijami, ki se takoj spoznajo za neizvedljive, kakor hitro se prerešetajo in pregledajo v luči razsodnosti. Napad na organizacijo, ki je ljudskim izkoriščevalcem na potu, se izvrši vedno z dveh strani. Provokaterji in vohuni skušajo zavesti člane delavske organizacije da nasedejo njihovim frazam, naloga zadnjakov je pa, da takoj o tem opozore oblasti. Pri tem delu pa provokaterji in vohuni obrekujejo na najgrši način one, ki so v vodstvu organizacije, nazadnjaške sile jim pa pri tem obrekovanju zvesto pomagajo.

Delavec, ki ne pozna sestava današnje človeške družbe in podlosti človeške duše in misli, da so vsi ljudje tako pošteni, kot je on, nasede hitro ogabnim frazam takih vohunov in provokaterjev. Zato bodimo pozorni, ker slične razmere se obetajo tudi nam.

Položaj delavcev na deželi.

Volitve v Delavsko zbornico so pokazale, da je enotno, smoteno delavsko gibanje nujno potrebno. Za delavske glasove so se pulile vse obstoječe stranke »stranice in klike«. Vsi dnevniki, tedniki in celo klerikalni mesečniki so se izpisali o pomenu volitev v Delavsko zbornico. Stranka, ki nima nikakršnega stika z delavci (n. pr. razredna kmečka stranka, ki izdaja svoj tednik pod imenom »Kmečki list«) je postavila pod delavsko firmo kandidatno listo. Stranka, ki je po svojem bistvu, programu in delu, meščanska, stranka srednjih vrst, ki je v glavnem nacionalna, to je naša SDS, se je zvezala z narodno-socialistično stranko, samo da je posegla čim živahnije v borbo za Delavsko zbornico. Klerikalci pa so napeli vse moči, uporabili ves aparat, vpregli vse svoje časopise, organizacije in agitatorje, ker hoteli so zmagati in zagospodariti v Delavski zbornici.

Tri meščanske, nedelavske stranke so tedaj z vso energijo posegle v boj za institucijo, ki pripada samo in izključno le delavcem... Izid je tudi to pokazal, ker delavski instinkt se je bil vzbudil in delavci so se izjavili na način, ki je vso javnost osupnil, da pripada Delavska zbornica delavcem in nikomur drugemu.

Zgodilo se je, in rezultat je tu v ponos delavski zavesti in delavskemu čutu.

Pisma pa, ki jih prejemo po vevitvah, so žalosten dokument sedanjih časov. Može, ki so delovali z vso vne- mo, da bodi Delavska zbornica v rokah zastopnikov delavstva, občutijo na sebi že posledice; delodajalci odpustajo polagoma vse one, ki so se udeleževali v tem boju. Prednjači v tem podeželska lesna industrija. Položaj delavstva je vsak dan hujši. Delodajalci po žagah in v gozdovih so na napačni poti, če mislijo, da bo za nje boljše, če njih delavstvo ne bo smelo biti zavedno. Razumemo moža, ki ga je vojna in povojna konjunktura napravila za velikega trgovca in podjetnika, če govori: »Kdor je moj kruh, poslušaj moje besede.« Može ne ve, kaj govori. To pesem so peči ob porajanju delavske samozavesti povsod, po celem svetu, no, odvadi se se je morali.

Položaj delavstva na deželi, kjer je osamljeno, po večini neorganizirano, izpostavljeno brez obrambe, je težak. Delavska zbornica bo imela obilo posla, da bo vsaj malo zaščitila preganjane in izkoriščane.

Glavna naloga pripada pa gibanju. Delavci, vkup v organizacije, ne le radi samega sebe, marveč radi sotrpinov, radi sodrugov, ki se bodo mogli braniti pred mogočniki in objestneži le tedaj, če bodo videli strnjene vaše vrste. »Delavska Politika« je tu. Njen namen je, da služi kot glasnik teh stremeljenj.

Položaj delavcev na deželi se bo zboljšal le tedaj, če bomo v mestih in industrijskih centrih storili vse, da bo očitno in vsakemu jasno, da strnjene delavskih vrst ne razbije nobena sila več.

Dolžni smo radi svojih sotrpinov delovati z vso vne- mo za skupno delo v delavskih organizacijah.

Pravijo...

Pri nas imamo policijo za javno bezbedo. Da preganja tatove, lopove in druge nepridiprave.

Očividno pa je sedaj težišče bezbede v inozemstvu. Danes bereš, da je Čika Lazič, glavar bezbede v Nemčiji, jutri jo potegne malo v Budimpešto, tretji dan postavijo policajca Bedekovića na Dunaj in vse skupaj nadzira v inozemstvu Branko Lazarević.

Vse pa ob dvojnih dijetah in slabih ter nezadostnih uspehih.

Kačake pa prepuste žandarjem finančarjem, za izpremembo in vajo tudi vojakom.

In, ko zaide tak kačak med kočevske medvede in volkove, izropa vlak, pa odnese za prve potrebe in želje zadosti denarjev, takrat vodi preiskavo za kačakom ljubljanski poštni ravnatelj.

Ravnatelj, ki je že najbrže videl naslikane roparje, ki napadejo poštne voz, ki pa tudi ve, da spada bezbeda v policijski resort.

Naj se pošta pogodi s privatnim detektivom, ki ima še policijskega psa na razpolago.

Charles Dickens:

Božična pesem

35

v prozi.

Duh stoji med grobovi in kaže na enega izmed njih. Scrooge stopa trepetaje proti njemu. Prikazen je natanko, kot je bila, a on se boji, da vidi v njeni mrki postavi novo zmisel.

„Preden se približam kamenu, proti kateremu kažeš,“ pravi Scrooge, „mi odgovori na eno vprašanje! Ali so to sence stvari, ki bodo, ali le sence stvari, ki bi mogle biti?“

Vedno še kaže duh na grob, ob katerem stoji. „Pota ljudi vsebujejo kal smotra, h kateremu vodijo, če potovalci vztrajajo,“ modruje Scrooge. „Toda če krene potnik drugam, bo konec poti drugod. Reci, da je tako s tem, kar mi kažeš!“

Duh se ne gane.

Scrooge leze trepetaje proti njemu; sledeč prstu čita na kamnu zanemarnjenega groba svoje ime: Ebenezer Scrooge.

„Ali sem jaz mož, ki je ležal na postelji?“ zastoče z grozo na kolenih.

Prst pokaže od groba nanj in spet na grob.

„Ne, duh! Oj, ne, ne!“

Prst se še vedno ne gane.

„Duh!“ zaječi on in se trdo prime njegovega plašča, „čuj me! Jaz nisem človek, ki sem bil.

Nočem biti človek, ki sem bil pred temi sestanki. Zakaj mi kažeš to, če ni več nobenega upanja!“

Prvič se mu prične roka trešiti.

„Dobri duh,“ ihti Scrooge dalje in se zgrudi pred njim: „Tvoje srce prosi zame in sočustvuje z menoj. Zagotovi me, da mi je še mogoče spremeniti sence, ki si mi jih pokazal, z drugačnim življenjem!“

Dobra roka treneče.

„Spoštoval bom Božič v svojem srcu in ga ohranim v njem vse leto. Živel bom v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Duhovi vseh treh naj živijo v meni! Nočem zakleniti srca naukom, ki jih učijo. Oj, reci, da lahko izbrišem napis na tem kamenu!“

V svoji grozi zgrabi roko prikazni, ki se hoče oprostiti, a on, ves silen v svoji zahtevi, jo obdrži. Duh, še silnejši, ga sune proč.

S povzdignjenimi rokami prosi poslednjikrat, da bi se zasukala njegova usoda in vidi, kako se prikazen izpreminja. Skrči se in prelevi v posteljno stranico.

Peta kitica.

(Konec.)

Da! in posteljna stranica je stranica njegove postelje. Postelja je njegova, soba je njegova. In kar je najboljšo in najsrečnejše: čas pred njim je negov, da se poboljša!

„Hočem živeti v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti!“ ponavlja Scrooge, ko leze iz postelje. „Duhovi vseh treh naj v meni delujejo! O Jakob Marley! Nebo in Božič bodita zahvaljena za to! Pravim na kolenih, stari Jakob, na kolenih!“

Tako je vznemirjen in ves žareč v svojih dobrih sklepih, da se zlomljen glas le s težavo odvaja njegovemu klicu. Pri borbi z duhom je krčevito ihtel in njegov obraz je še rosen od solz.

„Niso odtrgani,“ zavpije Scrooge in zgrabi enega svojih posteljnih zastorov, „niso odtrgani z obroči in vsem. Zastori so tu, jaz sem tu — sence stvari, ki bi bile, se morejo razgnati. Bodo se, vem, da se bodo!“

Njegove roke imajo ves ta čas opraviti z obleko; obračajo jo narobe, oblačijo jo vse vprek, trgajo, motajo in pačijo v najbolj čudne oblike.

„Ne vem, kaj naj storim!“ vzklikne Scrooge, se smeje in joka v isti sapi napravljaje z nogavicami iz sebe pravega pravcatega Laokoonta.²⁵ „Lahek sem kot pero, srečen kot angel, vesel kot učenec! Moti se mi kot pijancu. Vesel Božič vsakomur! Srečno Novo leto vsemu svetu! Hola, hoj, hej!“

Skaklja v stanico in stoji tu ves zasopel. „Tu je ponev, v kateri je bila ovsena kaša!“ zakriči Scrooge in plane krog peči.

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Petek, 12.: Zaprt.

Sobota, 13.: »Ani Christie«. Premijera.

Izv.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Petek, 12.: »Večni mornar«. Premijera.

Izv.

Sobota, 13.: »Don Juan«. D.

Premijera Wagnerjeve opere »Večni mornar« je vsled velikih tehničnih predpriprav, ki so za to veliko in v odersko tehničen pogledu izredno težko delo, prestavljeno na sredo, dne 17. tega meseca. Delavnice do današnjega dne še niso mogle vsega izvršiti. Premijera se vrši kot izven predstava in bodo vstopnice od sobote dalje v predprodaji pri dnevni blagajni v operi.

V petek, dne 12. t. m. se poje po daljšem presledku za abonente reda D Mozartova klasična opera »Don Juan«. Naslovno vlogo poje g. Balaban, najtežavnejšo vlogo Reporella pa poje naš Betetto. Glavne ženske vloge so v rokah ge. Čaletove, Lovšetove in Thalerjeve. Ostale vloge pojo: Kovač Rumpelj, Zupan, Dirigent Niko Štrifof režiser prof. Šest.

Nedelja v Narodnem gledališču v Ljubljani. V nedeljo 14. t. m. bodo v ljubljanskem Narodnem gledališču tri predstave in sicer dve v drami in ena v operi. Drama igra popoldne ob treh Golarjevo veseloigro »Vdovo Rošlino« z go. Juvanovo, g. Cesarjem in g. Kraljem v glavnih vlogah. Zvečer ob osmih bo prva repriza Američana Evgena O'Neill drama »Ana Christie« z go. Nablocko, gg. Levajem in Cesarjem v glavnih vlogah. V operi bodo peli o 15. uri popoldne Wolffa-Ferrarija komično opero »Zvedave ženske« ki se odlikuje po izredni oljubki vsebini in glasbi in spada med neoporečne uspehe letošnje gledališke sezone. V glavnih vlogah nastopijo ga. Lovšetova, ga. Poličeva, gna. Potučkova, ga. Ribičeva, gg. Banovec, Janko, Rumpelj, Subelj, Zupan itd. Vse te predstave so ljudske in veljajo za nje izdatno znižane cene. Opero dirigira kapelnik g. Neffat, režira režiser g. Bučar.

Prihodnja premijera v ljubljanski drami bo v soboto, dne 13. t. m. ob 8. uri zvečer. Vprizori se prvič na slovenskem odru ameriškega sodobnega dramatika Evgena O'Neill drama v treh dejanjih »Ana Christie«. Naslovno vlogo igra ga. Nablocka, njenega ljubimca kurjača Mata g. Levaj, njenega očeta Chrisa g. Cesar. V ostalih vlogah nastopijo gg. Rakarjeva, Lipah, Medven, Jerman, Murgelj in Zorko. Režira g. Pavel Golia. Predstava bo izven abonenta.

K sobotni premieri v ljubljanski drami. Vsebinsko O'Neillove drame »Ana Christie« je v kratkem ta-le: Chris Christopherson je star mornar. Ima večjo barko za prevažanje premoga in zaposlenih 5 delavcev-mornarjev. Ravno kar se mudi v new-yorskem pristanišču od koder odplove s premogom v Boston. Pije in veseljači. V tem napove njegova hčerka Ana prihod. Že 15 let je ni videl in se je prisrčno veselil iz dna duše, ker je plemenit človek. Misli, da je živel na farmi, pa se moti. Bila je v mestu v javni hiši, katero so oblasti zaprle in zbor dam tudi. Ana pa je hči strogega severa in še več. Njena duša ne živi življenja njenega telesa. Visoko nad njim je, v krajih lepote, poštenja, tistega človečanstva, ki dela človeka res človeka. Snide se z očetom in ostane pri njem. V drugem dejanju so na ladji. Stari Chris reši na širokem morju kurjača ponesrečene ladje, mladega Mata; ta se zaljubi v Ano. Hoče jo, in tudi oče jo hoče zase. Razvije se za njo boj na nož, ki ga konča Ana s tem, da pove, kaj je bila. Prostitutka, dasi moškega do zdaj še ni marala. — Oče jo potolaži, a Mat zbeži v Bostonu obupan in razdrt od nje. Toda ljubezen, ki gori v njem, mu jo slika nepretrgoma pred očmi, in jo očisti, bolj in bolj očisti. Vede ga nazaj k Ani, ki ga tudi ljubi. Se nikdar ni ljubila, zdaj prvič. In ljubezen vse izpere, vse telesno dvigne v duhovno, vse poveča in združi srečni par v svojem božanskem naročju.

Kapitalistično patrijotska morala.

Na kupe se kupičijo po svetu nečedne in grde afere. Za madžarskimi falsifikatorji je prišel olomuški knezoškof, zaeno s to afero pa grdo in nevedno novinarsko izsiljevanje dunajskega urednika. Tudi naši meščanski listi so polnili svoje kolone s temi poročili, vedno zatrjujoč, da je kaj takega le na Madžarskem mogoče. Klerikaleci so previdno zakrivali škofa Zadraveza in mimogrede le omenili težave in smolo olomuškega škofa. Ko je prebiral človek ta poročila, se je nehote vprašal:

Kaj pa pri nas? Kaj smo res tako dobri, pošteni, da ne poznamo nobenih takih in sličnih afer? Kaj še! Tudi naša zgodovina beleži take afere. Imeli smo pri nas tudi dosti korupcijskih afer, pri katerih so bile prizadete visoko stoječe osebe, afer, ki so šle v milijone in ki so se ponavljale leta in leta. Še danes imamo na tapetu broderski sindikat. Bilo je korupcijskih afer pri nas po vojni! A kako prej, za časa vojne? Kraja krušnih kart je bilo za domovino zaslužno delo. Narodni mučenik je bil tisti, ki mu goljufija, tatvina pri krušnih kartah ni uspela. No, pa tudi tihotapec pozna naša zgodovina. V salonskih vozovih so romale v revno domovino nežigosane krone in visok matador je bil tisti, ki je v svojem kavčegu vlekkel v tujino zdravo valuto. Danes so vsi ti že davno prešli v odklikovanje. Za zaslužno delo, za zasluge v domovini dišijo medalje njihova prsa. Da, tudi pri nas poznamo falzifikatorje, goljufe, tatove in tihotapece. Čas bo tudi te naše tajnosti in domovinske skrivnosti osvetlil in razčistil.

Iz uprave.

Zadnjič smo zapet priložili listu čerkovne položnice, da opomnimo one naše čitatelje in naročnike, ki niso še poravnali naročnino, da naj to nemudoma store potom priložene položnice. Položnice smo poslali na vse naročnike, torej tudi na take, ki so naročnino že poravnali. Te naročnike nismo seveda hoteli s tem opominjati. Nasprotno. Poslali smo tudi njim položnice, da jih shranijo za prihodnjič. Prosimo ponovno one naročnike, ki niso naročnine še poravnali, da jo čimprej poravnajo. Naročnike, ki so v redu, pa naj nam skušajo pridobiti novih, sebi enakih pridnih naročnikov.

Uprava.

Križem sveta.

Iz ječ v Zedinjenih državah. V letu 1923, so Zedinjene države zaznamovale 109.619 jetnikov. Nad polovico jih je bilo obsojenih na zaporno kazen vsled pijanosti, kaljenja javnega miru in kršitve prohibicijskega zakona. Ostali so bili obsojeni radi tatvin, ropov, umorov in drugih prestopkov. Po najvišjem številu kršiteljev zakona se odlikujejo zamorci. Na vsakih 100.000 jih je moralo v zapor 797. Na drugem mestu so Kitajci in Japonci, Indijanci, s številom 666,9 jetnikov na 100.000. Odstotek tujerodnih kaznjencev je pač zato toliko večji, ker je razmerje odraslih moškega spola pri tujerodeih večje, kakor pri Amerikancih. Zanimivo so številke jetnikov, pripadnikov Evropskih narodov, živčih v Ameriki. Največji odstotek kaznjencev imajo Finci; na 100.000 405,8 oseb; potem Irči, 612,9 na 100.000, Avstrijci 217,7, Grki 296,1, Norvežani 293,2, Švedi 287,6, Poljaki 274,8, Škoti 233,3, Rusi 232,1, Madžari 228, Italijani 201,8, Jugoslavlani 178,8, Danci 101,5, Nemci (iz Nemčije) 79,8, Čehoslovaki 65,9.

Debele žene delajo zgodovino. Dejstvo, da je Helena Lupesco, zaradi katere se je rumunski princ Karol odpovedal prestolonasledstvu, precej korpušentna in obilna ženska, ki nima sicer v današnjih časih zahtevane »ravne linije«, je spravi lo angleško pisateljico Lady Drummond Hayjevo na misel, ugotoviti težo vseh onih žensk in žen, ki so igrale v zgodovini večjo vlogo. Ta lady je ugotovila, da so bile vse slavne zgodovinske žene debele in obilne. O Cleopatri, ki je bila že 40 let stara, ko je ujela Marca Avrela, je zvedela, da je bila že takrat zelo debela. Bolj natančno pa se more ugotoviti teža poznejših znamenitih žen, ki so igrale svojo vlogo v francoski in italijanski zgodovini. Vse te žene so bile zelo bujne, da celo, mnoge so bile tako »težke«, da so daleč prekašale sedanje običajno in povprečno žensko težo.

Lastniki psov na Dunaju so zaprosili dunajski magistrat, naj jim dovoli jemati s seboj pse na vse mestne in cestne železnice. Magistrat se pa obotavlja ugoditi prošnji in to je iz zvalo ogorčenje pri lastnikih psov. Zapretili so, da uprizore demonstracijo. Lastnikov je čez 100.000, torej bi bila ta čudna demonstracija precej čedna.

Posestva raznih knezov v Nemčiji obsegajo približno 500.000 hektarjev.

Dnevne novice.

Naivnost. Dr. Janko Drnovšek, ki je za koncipijenta nekje v Brežicah, je napisal v zadnjo »Orjuno« z debelimi črkami odprto pismo. V tem pismu zbuja spomine na oktoberske dni, ko je stražil v zaporu ravnatelja Trboveljske premogokopne družbe Huberja in ga rešil gotove smrti. Sedaj pa vidi, da je takrat napačno ravnal, ker meče družba brez usmiljenja stare, slovenske delavce na cesto. Naivno je to odprto pismo. Poznamo gospoda, in vemo, da je sicer Orjunaš, pa vendar pošten demokrat. Sedaj pa se razburja, ko delajo trbov. čifuti s slovenskim življenjem kot svinja z mehomo. Obenem pa sodeluje pri stranki, ki po svojih najboljših predstavniki zastopa svoje interese v solidarni zajednici skupaj z nemškimi čifuti in bankirji. Dr. Janko Drnovšek, drugače vsega spoštovanja vreden gospod, ima v zimskih večerih gotovo dovolj časa. Pa naj v svoj pouk in svoje razvedrilo sestavi pregled vseh delniških družb, v katerih sede naduti in »državi nasproti« Nemci z najodličnejšimi predstavniki naprednega in nacionalističnega pokreta. Če bo pri tignil v to statistiko še klerikalno gospodo, tedaj bo lahko spoznal, da se za oslovo sence bori kot nacionalist in zvest demokrat.

Da se postavi. Če pride mesar k sosedu, drži v žepu roko, da ropoče s kroncami in dinarji, to dela, da se postavi in da dobi pri sosedovi mački in sosedovem otroku primeren rešpekt. Ko pa je prišel v Pariz naš minister financ Stojadinović, je tudi rožljaj z jugoslovanskim denarjem. Izmenjal ga je francoske franke, z njimi pa haj med kvartopirce in igralce. No, da se postavi in utrdi jugoslovanski ugled v francoski prestolici, je zaigral 500.000 frankov. To je bilo pa tudi menda vse, s čemur se je mogla postaviti naša delegacija.

Protektor Berunotovec je postal — čunje in strmite — »Nar. Dnevnik«. Obžaluje celo, da ta »močna delavska skupina« ni vodila boj s takimi sredstvi kakor druge stranke, ker bi sicer »nedvomno neprimerno bolj odrezala.« In končno pristavlja še: »Zato so pa tudi vsi za socialno demokratično stranko oddani glasovi res njeni, dočim se o drugih strankah ne da reči.« To je pa le pretirano.

Državna borza dela v Ljubljani. V času od 24. do 30. januarja 1926 je bilo v Državni borzi dela razpisanih 52 prostih mest. 82 oseb je iskalo dela, v 37 slučajih je borza posredovala z uspehom in 10 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 30. januarja 1926 je bilo skupaj razpisanih 353 prostih mest, 568 oseb je iskalo dela, v 313 slučajih je borza posredovala z uspehom in 74 oseb je odpotovalo.

Sejem za kožuhovino v Ljubljani. Izredni uspeh zadnjega organiziranega sejma v Ljubljani, ki se je vršil dne 26. in 27. januarja t. l., je napotil Upravo velesejma in Lovsko zadrugo, da priredita prve dneve meseca marca ponovni sejem za kožuhovino, na katerem se bodo prodajale kože vseh vrst divjačine dražbenim potom. Neprodanega blaga je še veliko. Lastniki naj blago nemudoma pošljejo Upravi velesejma v Ljubljani. Zadnji sejem je prepričal vse, da se samo potom take organizacije dosežejo prave cene za kožuhovino. Pogoji za udeležbo so isti kot pri prvi prireditvi. Informacije, pismene in ustnane, daje urad Ljubljanskega velesejma.

Pojasnilo. Zadnjič smo objavili v našem listu notico o vnebovpijočih razmerah v tovarni »Saturnus« v Mostah. Izjavljamo, da so Plešnar ni bil s tem dopisom prav v nobeni ne direktni in ne indirektni zvezi.

Smrtna nesreča vsled municije. Po cesti med Trebinjem in Nikšičem so peljali 3 vojaki ročne granate. Spotoma so morali prekladati zaboje, kar je na zagoneten način povzročilo eksplozijo. Dva vojaka sta bila na mestu mrtva, vojak pri konjih je pa v prisotnosti duha porezal jermenje in konje pognal, tako rešil sebe in konje; kajti nekaj sekund nato, so eksplozivni še ostali zaboji, ostal je od voza in zabojev kup trsk. Prevažanje municije bi vojaške oblasti morale pač bolj nadzirati!

V Celju zopet požar. V torek je nenadoma izbruhnil požar v Gajšekovem kozoleu. Gasilec se je posrečilo omejiti ogenj, da ni vpepelil še gospodarskega poslopja. Vsi znaki kažejo, da je bil ogenj podtaknjen.

Žrtev maskerade. V bližini Osijek se je našemil za predpustno veselico neki gostilničar, se na veselici prijetno zabaval, kar so ga napadli trije moški z nožem, da se je na mestu zgrudil mrtve.

Samomor akademika. Slušatelj tukajšnje univerze Janko Pfeifer se je pred mrtvašnico ustrelil. Smrt je nastopila takoj. Prispeli policijski zdravnik dr. Avramovič je mogel konstatirati samo smrt. Kaj je gnalo v smrt mladega fanta, še ni znano.

Dekliške muhe so včasih usodne. Lepo mlado dekle iz Završja se je igralo z ljubeznijo in hkratu ljubilo tri fante iz različnih vasi. Ker je bilo dekle precej romantično navdahnjeno, je skovalo precej srednjeveški načrt. Vsakemu posameznemu, ne dabi drug za drugega vedel, je naročila, da naj privede tovariše in da jo naj ponoči odpelje. Prišla je prva bojna vrsta, druga, tretja, in čudno so se spogledale. Tedaj se je oglašil oče dekleta, zapretil in tedaj so se vrste sporazumele — začel se je boj in divje streljanje. Končno je obležal eden mrtve.

Svojevrsni roparski napad na Dolenjski vlak. Ta napad je edini te vrste, kar jih sploh more zaznamovati zgodovina naše kriminalistike. Zgodile so se že tatvine v vlakih, tudi ropi že, tako drznega ropa pa še ne. Na Dolenjski progi v smeri Kočevje-Grosuplje, nekako 4 minute od postaje Predole se je naenkrat pojavil v ambulanenem vozu maskiran moški, nastavlil revolver na prsi službojučega poštnega uradnika in v zvneči hrvaščini velel: »Novac!« Uradnik seveda ni ugodil tako kruti prošnji, nakar ga je ropar podrl na tla, ga zvezal, sam prebrskal vreče z denarjem, pobasal štiri in se unikal proti izhodu, preteč z revolverjem uradniku Kalanu, ter skočil z vlaka. Kalan se je potem s težavo splazil do noža, prerezal vezi in ustavlil vlak. Takoj so preiskali okolič. Toda roparja niso mogli zaslediti. V Grosupljem je bila takoj obveščena orožniška postaja. Ropar je odnesel v vrečah 258,410 Din. Kako je prišel v ambulančni voz, je še zagonetka.

Poizkus se mu je ponesrečil. V stanovanje gospe P. je prišel eleganten mlad moški, ki se je predstavil, da prihaja v imenu pokopališke uprave Sv. Križa in zahteval, da mu takoj izplača 250 Din za grobni okvir Š., če ne bo odzvet. Ker se je gospa pravčasno spomnila, da račun znaša samo 220 dinarjev, je zahtevala nabilalno polo ali pa vsaj verodostojno legitimacijo. Tega se je pa možakar prestrašil in samo odvrnil: »Kakor hočete, bo pa okvir odzvet«, in šel. Gospa se je potem informirala pri pokopališki upravi in tam zvedela, da niso nikogar pošiljali in nikogar nikoli ne pošiljajo v take svrhe.

Drzna tatvina. Iz stanovanja direktorja Weinsteina so tatovito odnesli 5 bankovcev po 1000 Din in 10 bankovcev po 100 Din in pa vložno knjižico I. hrvatske štedionice na 28.000 Din. Obleko so pa razmetali po tleh.

Tatvina v kavarni Union. Nekdo se je polakomnil v kavarni Union čedne suknje trgovca Drogenika, zmaknil mu jo je, svojo mu pa pustil v nadomestek. Trgovca ima čez 300 Din škode.

Prijazna prenočevalka. Neka ženska se že dalj časa potika v okolici Hrastrnika, prosi mlodarov, joka in na večer se napoti k kakemu kmetu, ga prosi za prenočišče in ga potem okra-de. Pred dnevi je obiskala stanovanje neke gospodinje, jo jokaje prosila prenočišča. Gospodinja se je smilila, dala ji je prenočišče in dobro večerjo. Ponoči je pa zmaknila nov nahrbtnik, več parov nogavic, čevlje, ter neopazeno odšla. V bližini ji je pa dal kmet malo preje prenočišče na klopi, ki lepo postlal in ko je zjutraj pogledal v hišo, je bila klop prazna, ženska je ponoči ušla ter odnesla rjuhe in odejo.

Šport.

Olimpijske igre. Stari Grki in Rimljani so zelo cenili zdravo harmonično razvito človeško telo, kar jim je bilo pravi ideal. Zato so gojili telesne vaje ter se vežbali v takozvanih gimnazijah. Seveda je med tedanjimi in sedanji gimnazijami velika razlika. Med tem, ko se v sedanjih polaga kolikortoliko važnost na vežbanje duha, pri čemer se zelo zanemarlja telesna plat, so v grških časih delali nasprotno. Vedeli so, da je mogoč narodov napredek le, če je tudi telo zdravo. Rimljani so to še posebno potrdili z izrekom: zdrava duša v zdravem telesu!

Da pokažejo svojo izvežbanost in povečajo misel o telesni negi in lepoti, so prirejali Grki takozvane olimpijske igre.

Da ne bi zaostali za starimi Grki, so pričeli prirejati mnogo let pozneje takozvane olimpijade, ki se vrše vsako četrto leto. Dostop na olimpijado imajo vsi narodi, seveda in prvi vrsti oni, ki zmorejo prenesti velike stroške in ki premorejo obilo atletov, odnosno športnikov. Na olimpijadah hoče vsak narod dokazati, da se ga lahko prišteva v vrsto onih, ki morajo s svojimi športniki dosegati rekorde.

Običajno je že, da se dandanes sodi po športnih uspehih kulturno stopnjo dotičnega naroda. vsled česar izdajajo gotove države velike denarne podpore športnim organizacijam, omogočujo jim s tem udeležbo na olimpijadah. Žalibog, da ne moremo v to vrsto prištevati Jugoslavije, ki največ skrbi le za to, da si gotovi mogotci-izkoriščevalci kopicijo bogastvo, ljudsko zdravje in uveljavljenje naroda pri olimp. igrah za zdravstvo in telesno nego jim je pa poslednja briga.

Zadnji dve olimpijadi sta se vršili v letu 1924 in 1925 in sicer prva v Parizu, druga v Frankfurtu. Francoski parlament je takrat votiral velike svote za zgradbo prostora in vsega potrebnega. Tudi frankfurtska občina je priskočila na pomoč.

Prihodnja delavska olimpijada se bo vršila na Dunaju, druga bo leta 1928 v Amsterdamu. Prostor bo obsegal 42 ha veliko planoto. Prostor bo imel nogometno igrišče, lepa tekališča za lahkootletski tekmovalni ter dirkališče. To je 500 m dolgo in 8 m široko. Prostora bo za 40.000 gledalcev, pod tribunami in ostalimi napravami za publiko bodo sobe in kabine za tekmovalce. Nadalje bo rezerviranih prostorov za 700 novinarjev in 40 telefonskih kajut. Pred tem kompleksom se bosta zgradili dve poslopji, eno za tekoatletske nastope, drugo za sabljaška tektenis-prostorov, plavalni basini, igrišče movanja. Nadalje se bo zgradilo več za crquet, prostor za 4000 avtomobilov, vežbališče, kavarno in restavraci-

jo, celo naselbino hiše za stanovanje tekmovalcev itd. Seveda bo stalo to veliko denarja. Kdaj bomo mogli tudi pri nas prirediti kaj sličnega?!

Visoke nogom. zmage v Pragi. Sparta je zmagala nad Liben-om 10:1, Slavija nad Nuselskym 11:4.

Nogometne prireditve prih. nedeljo. Ker se niso mogle vsled slabega vremena odigrati v jeseni prvenstvene tekme, se bodo odigrale v nedeljo in deloma še 21. t. m. Nadalje se bo igralo dne 21. in 28. februarja tudi za zimski pokal. Podsavez je določil tekme sledeče: V nedeljo dne 14. t. m. se odigrajo prv. tekme Akad. SK Primorje: ZSK Hermes, SK Ilirija rez.: ZSK Hermes rez. in tekma za zimski pokal med našim SK Svobodo in SK Jadranom. V nedeljo dne 21. t. m. se odigra I. kolo tekem za zimski pokal ter prv. tekma med SK Jadran in ZSK Hermes, dne 28. febr. pa II. kolo tekem za zimski pokal. Finale za ta pokal se odigra na dan Sv. Jožefa 19. marca.

Celje.

To je posnemanja vredno. Vsi, ki so komaj pričakovali, da dobimo in da imamo socialistični delavski dnevnik, ki piše pametno in vzgojevalno, smo »Delavsko Politiko« z navdušenjem pozdravili. Da je socialistično čtivo in želja po dnevniku že globoko v krvi slehernega proletarca, ne moremo več dvomiti. Pride v našo pisarno stavbinski delavec s. Ivan Zaler pa pravi: sedaj imamo spet dnevnik, to me veseli. Sedaj, ko sem ravno brezposeln, ga vtegnem čitati. V roko vzame denarnico, pa jo preišče in pravi: ravno toliko še imam, pa bom rajši stradal, samo da imam spet v rokah orožje, ki se bori za delavske pravice. Tudi moja žena z velikim zanimanjem čita. Vsi tisti, ki pravite, da ste socialisti in se izgovarjate na slabe čase in da še hočete čakati, da bote videli, kako list piše, posnemajte tega sodruga in sodelujte za list, da bo večji, da bo še boljši. Vsi za enega, eden za vse!

Trbovlje.

Občni zbor. Podružnica trboveljske »Svobode« sklicuje za nedeljo, dne 21. februarja 1926 ob 4. uri popoldne v dvorani Delavskega doma v Trbovljah 8. redni občni zbor z dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, 2. Poročilo tajnika, 3. Poročilo blagajnika, 4. Poročilo kontrole, 5. Poročilo odsekov, 6. Volitev odbora, 7. Raznoterosti. — Vse članstvo se opozarja na § 19 društvenih pravil, ki pravi: »Glasovalno pravico na obnem zboru imajo le oni člani, ki so poravnali članarino do zadnjega meseca pred obnim zborom.« — Članske izkaznice je potreba prinesiti s seboj! — Udeležba dolžnost!

Vsem trboveljskim sodrugom in sodružicam! Tukajšnja »Svoboda« je ustanovila v sredo, dne 3. t. m. ob 5. uri pop. na Vodenski šoli lastno dramatično šolo za dobo 4 in pol mesecev, koja se bo zaključila 15. janija 1926. Na tej šoli podučuje gosp. gledališki višji režiser Josip Šest iz Ljubljane. Vaje se vrše vsak torek v tednu in sicer ob 5. uri popoldan. Dosedaj se je priglasilo 57 gojencev. Ker je ta šola neobhodno potrebna za Trbovlje, prosimo in vabimo vse one, ki imajo veselje in smisel za dramatiko, da po možnosti obiskujejo to šolo. Vstop je dovoljen članom in nečlanom »Svobode«. Podrobne informacije se dobe v tajništvu »Svobode«. — Vabimo ponovno tudi hrastniško in zagorsko delavstvo.

Pogreb. V soboto 6. t. m. je preminul naš dragi sodrug Franc Cvirn, ki je bolehal skoro tri leta. Pogreba se je udeležilo v ponedeljek 8. t. m. mnogo občinstva, predvsem članstvo »Svobode«. Pevski odsek »Svobode« pa je zapel žalostinki pred hišo žalosti in pri odprtem grobu. Pokojnik nam ostane neizbrisno v spominu.

Kakor vsako leto, tako se bo tudi letos vršil na pustno nedeljo in na pustni dan zvečer velika maskarada v dvorani Del. doma. Svira delavska godba na pihala. Kdor se hoče zadnje dni v letošnjem pustnem času dobro zabavati, ta naj ne zamudi prilike.

Hrastnik.

Plesni odsek »Svobode« v Hrastniku priredi na pustno nedeljo, 14. februarja 1926, v dvorani Konzumnega društva, zaključni plesni venček. Začetek ob 6. uri zvečer. Igra priljubljen šramel. Ker je čisti dobiček namenjen društveni knjižnici, pričakujemo obilne udeležbe. — Plesni odsek.

Šoštanj.

Predavanja. Združene delavske organizacije v Šoštanju priredijo ciklus pončnih predavanj in sicer: Dne 20. februarja ob 19. uri »Pomen in razvoj Francoske revolucije«; dne 26. febr. ob 16. uri: »Socialno zavarovanje«; dne 6. marca ob 16. uri: »Razvoj in pomen ruske revolucije«. Predavanja se bodo vršila v dvorani hotela »Jugoslavija« v Šoštanju. Predavali bodo tudi sodrugi od drugod. Vabimo vse naše delavstvo, da agitira med svojimi sotočari, da bo udeležba na predavanjih obilna.

Mežica.

Občni zbor rudarjev Jugoslavije, podružnica Mežica, naznanja vsem delavcem Mežiške doline, da se bo vršil 14. febr. t. l. ob 10. uri popoldne v dvorani nad Konzumnim društvom za Slovenijo v Mežici redni občni zbor Zveze s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva, 2. poročilo blagajnika in preglednikov, 3. volitev novega odbora, 4. organizacija. Kdor še ni član strokovne organizacije, pa želi biti, se lahko isti dan vpiše. Istega dne popoldne se bo vršil tudi občni zbor ZRJ na Holmeu (Hamberg) z istim dnevnim redom, kakor v Mežici. K obilni udeležbi vabi — Odbor.

Zabukovca.

Zadnji čas napada neki dopisnikar v lažnjivem »Slovencu« in še bolj lažnjivem »Napreju« naše delavne sodruge, da so baje izsiljevali volilne kuverte za volitve v Delavsko zbornico. Resnici na ljubo pa bode povedano, da je ravno nasprotno res. Naš zaupnik Judec je kot načelnih II. rud. skupine delavcem volilne kuverte le delil, ni jih pa pobiral. Ostali sodrugi so pa le vršili svojo dolžnost, pa vse drugače, kakor to navaja pisec. Vsakemu se je mirno obrazložilo, da bodo zavedni delavci glasovali za delavsko listo, katere so postavile združene strokovne organizacije. To je vse. Kdor je le znal pisati, je lastnoročno vse uredil in izročil glasovnice zaupnikom. To pa ni gotovo ugajalo nekemu pazniškemu namestniku ter političnemu strelnemu mojstru in članu SLS, pa nekemu tukajšnjemu zahrbtnemu, ki je pa k sreči zadnji čas izgubil vsako zaupanje pri delavcih, kar so mu ta dan tudi jasno pokazali s tem, da so mu molili namesto kuvert — figo. Čeravno je ta junak cel teden vsak dan celih osem ur grozil in tožil, da bodo volitve razveljavljene ter šuntal, naj zahtevajo kuverte nazaj — je bilo vse le bob ob steno. Delavstvo pozna svoje nasprotnike in ve, kako mora voliti. Terorja tudi zato ni treba. Delavska zbornica mora biti in ostati delavska. Sodrugi, vam pa pravimo: Sami se bomo rešili, pa ne s farbanjem ljudstva, marveč z resnim delom, kakor ste ga začeli. Neki junak pa naj pomni, da ako se bo še dolgo držal avstrijsko habsburških vojaških metod, pa delavce ovajal in k raportu prijavljal in za vsako malenkost po sodnji letal, bo njegove slave kmalu konec. Prihodnjic še kaj več.

Za Zagorje

in okolico išče uprava našega lista spretno raznašalce oz. kolporterje. Oglasiti se je pisмено na upravo »Delavske Politike« v Ljubljani. 23

Za Hrastnik in okolico

iščemo raznašalce za Delavsko Politiko. — Oglasi naj se v Konzumnem društvu rudarjev v Hrastniku. 70

Gospodična

išče malo mesečno sobo v bližini Tržaške ceste. Vpraša se v upravi »Del. Politike«.

Zveza gospodarskih zadrug v Jugoslaviji

P. Z. Z. O. Z.

je revizijska zveza delavskih zadrug v Jugoslaviji.

Sedež: Ljubljana VII. Žibertova ul. v Zadrugnem domu.

8

KRUH

iz Prve delavske pekarnice v Ljubljani je

najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodalni!

3

Ysak zaveden delavec in vsaka izobrazbe željna delavka bi morala biti naročena na družinski mesečnik

„POD LIPO“

ki izhaja že tretje leto. — Y letu 1926 prinese zanimivo povest Griška in njegova žrtev, iz življenja ruskih delavcev, ki jo je spisal slovenski delavec, dolga leta vojni ujetnik v ruskih delavskih centrih, lepo črtico »Bela duša« znamenite delavske pisateljice Ade Negri, mične povesti, novele in črtice delavskih pisateljev Lovro Kuharja, Čulkovskega, K. Kocjančiča, I. Yuka, Mile Klopčiča in drugih. — Y l. 1926 bo izhajal »Pod lipo« v novi opremi.

Naročnina na leto Din 36.—. — Naroča se pri

„ZADRUŽNI ZALOŽBI“ v Ljubljani,

Aleksandrova cesta šte. 5.

67